

-----ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор закладу вищої освіти
з наукової роботи Полтавського
державного медичного університету

професор

Ігор КАЙДАШЕВ

« 01 »

2021 р.

**ВИСНОВОК ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА
ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ**
за результатами фахового семінару при Полтавському державному
медичному університеті щодо попередньої експертизи дисертаційної
роботи аспіранта очної (денної) форми навчання
РОЖКА СВЯТОСЛАВА МИКОЛАЙОВИЧА
за темою: «ОРТОПЕДИЧНЕ ЛІКУВАННЯ ПАЦІЄНТІВ ЗНІМНИМИ
КОНСТРУКЦІЯМИ ЗУБНИХ ПРОТЕЗІВ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД
МІКРОБІОЛОГІЧНОГО СТАТУСУ РОТОВОЇ ПОРОЖНИНИ»
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 221 – Стоматологія
(протокол №19 від 01 грудня 2021)

м. Полтава

Голова засідання: д.мед.н., професор, завідувачка кафедри пропедевтики терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету Ткаченко Ірина Михайлівна.

Секретар засідання: к.мед.н., доцент кафедри патофізіології Полтавського державного медичного університету Денисенко Софія Валеріївна

Присутні: д.мед.н., професор, професор кафедри внутрішньої медицини №3 з фтизіатрією Кайдашев І.П.; д. мед. н., професор, професор кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії з пластичною та реконструктивною хірургією голови та шиї Аветіков Д.С.; д.мед.н., професор, професор кафедри ортопедичної стоматології з імплантологією Дворник В. М.; к.мед.н., доцент, доцент кафедри післядипломної освіти лікарів стоматологів-ортопедів Давиденко Г.М.; д.мед.н., професор, завідувачка кафедри дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань Каськова Л.Ф.; д.мед.н., професор, завідувач кафедри пропедевтики ортопедичної стоматології Король Д.М.; д.мед.н., професор, завідувачка кафедри післядипломної освіти лікарів-ортодонтів Куроєдова В.Д.; к.мед.н., доцент, завідувачка кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії з пластичною та реконструктивною хірургією голови та шиї Локес К.П.; д.мед.н., професор, завідувач кафедри післядипломної освіти лікарів стоматологів-ортопедів Нідзельський М.Я.; д.мед.н., професор, завідувач кафедри пропедевтики хірургічної стоматології Новіков В.М.; д.мед.н., професор, професор кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів Силенко Ю.І.; д.мед.н., професор, завідувач кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів Скрипніков П.М.; д.мед.н., професор, завідувач кафедри дитячої хірургічної стоматології Ткаченко П.І.; к.мед.н., доцент, доцент кафедри післядипломної освіти лікарів стоматологів-ортопедів Цветкова Н.В.; к.мед.н., доцент, доцент кафедри післядипломної освіти лікарів стоматологів-ортопедів Давиденко В.Ю.

Всього присутніх: 17

Порядок денний:

Попередня експертиза дисертаційної роботи аспіранта очної (денної) форми навчання кафедри стоматології післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету Рожка Святослава Миколайовича «Ортопедичне лікування пацієнтів знімними конструкціями зубних протезів в залежності від мікробіологічного статусу ротової порожнини» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 221 – Стоматологія.

Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради Івано-Франківського національного медичного університету (протокол №19 від 20 грудня 2018 року).

Дисертація виконана на базі Івано-Франківського національного медичного університету.

Науковий керівник:

Заслужений винахідник України, доктор медичних наук, професор Палійчук Іван Васильович, завідувач кафедри стоматології післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету.

Рецензенти:

1. Д.мед.н., професор, завідувач кафедри пропедевтики ортопедичної стоматології Полтавського державного медичного університету **Король Дмитро Михайлович**, який має 3 наукові публікації, опубліковані за останні п'ять років за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача, з яких 1 публікація у виданні, проіндексованому у базі даних Web of Science; не входив до складу разових спеціалізованих рад більше восьми разів протягом останнього року та не входить до числа близьких осіб здобувача; здобув ступінь доктора філософії (кандидата наук) більш ніж за п'ять років до моменту створення спеціалізованої вченої ради.

2. К.мед.н., доцент, доцент кафедри післядипломної освіти лікарів стоматологів-ортопедів Полтавського державного медичного університету **Давиденко Ганна Миколаївна**, яка має 3 наукові публікації, опубліковані за останні п'ять років, за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача, з яких 1 публікація у виданні, проіндексованому у базі даних Web of Science; не входила до складу разових спеціалізованих рад більше восьми разів протягом останнього року та не входить до числа близьких осіб здобувача; здобула ступінь доктора філософії (кандидата наук) більш ніж за п'ять років до моменту створення спеціалізованої вченої ради.

Слухали: доповідь аспіранта кафедри стоматології післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету Рожка Святослава Миколайовича.

Вельмишановна головуєча! Вельмишановні члени фахового семінару, присутні!

В країнах Європи, в тому числі в Україні, відмічається зростання кількості населення старшого та похилого віку, що потребує збільшення об'ємів надавання стоматологічної допомоги, зокрема ортопедичного лікування пацієнтів знімними конструкціями зубних протезів (ЗКЗП). За даними (Лабунець В.А., 2002) із загальної кількості пацієнтів, які потребують ортопедичного лікування, 60 % необхідно виготовляти знімні конструкції зубних протезів, а в людей похилого віку майже у 100 %.

Різке зростання кількості виготовлених ЗКЗП призводить до різного характеру ускладнень зі сторони слизової оболонки ротової порожнини (СОРП), так за даними (Палійчук І.В., 2012) такі ускладнення становили 84 %. Це насамперед зв'язано з тим, що на даний час основними конструкційними матеріалами для базисів протезів є акрилові пластмаси, їх частка в технологічних процесах з виготовлення ЗКЗП становить 98 % і лише 1,9 % використовуються пластмаси іншого хімічного походження (Рожко М.М., 2013).

Ігнорування правил гігієнічного догляду за ротовою порожниною, СОРП та ЗКЗП, масивне розмноження мікроорганізмів в кінцевому результаті призводять до протезних стоматитів (Михайленко Т.М., 2009).

Знімні конструкції зубних протезів із акрилових пластмас впливають на стан мікрофлори ротової порожнини, існує тісний взаємозв'язок між зміною мікробіоцинозу РП та особливостями вибору базисних матеріалів, технологій їх виготовлення, рівня залишкового мономеру в базисах (Дівнич Т.Я., 2009).

Необґрунтований вибір базисного матеріалу для виготовлення ЗКЗП без врахування стану мікробіоцинозу РП в подальшому призводить до порушення мікробної рівноваги, збільшує кількість патогенної мікрофлори, що знижує ефективність використання ЗКЗП, а в багатьох випадках до відмови від їх використання (Рожко С.М., 2018).

Виходячи із вищесказаного актуальним питанням клініки ортопедичної стоматології на сьогодні є вивчення впливу базисних матеріалів на мікрофлору РП та її зміну та об'єктивний диференційований вибір для ЗКЗП в залежності від мікробіоцинозу РП, що і стало метою нашого дослідження.

Мета нашого дослідження було підвищення ефективності ортопедичного лікування пацієнтів знімними конструкціями зубних протезів шляхом диференційованого вибору базисних матеріалів в залежності від мікробіологічного стану ротової порожнини.

Завдання дослідження:

1. Вивчити характер ускладнень у пацієнтів, які користуються знімними конструкціями зубних протезів.
2. Виконати порівняльний аналіз здатності оральної мікрофлори до адгезії, планктонного росту та утворення біоплівки на поверхнях різних базисних матеріалів.
3. Розробити, апробувати та впровадити в метод диференційованого вибору базисних матеріалів в залежності від мікробіологічного стану ротової порожнини.
4. Вивчити ефективність запропонованого методу диференційованого вибору базисних матеріалів.

При виконанні роботи використовували клінічні, мікробіологічні, лабораторні – біофізичні, біохімічні, статистичні методи дослідження. Дизайн дослідження представлено на слайді.

З метою вивчення якості надання ортопедичної допомоги пацієнтам ЗКЗП та вивчення характеру ускладнень нами було проведено стоматологічне обстеження 300 пацієнтів, які користувалися ЗКЗП.

Найбільше обстежених пацієнтів виявилось у групі 65 і старші, відсоток яких склав 62,3 %, а найменше пацієнтів було оглянуто у групі до 30 років – 1,3% та у групі 35-40 років – 1,0 %.

Найбільше звернень зафіксовано з приводу поломок або деформацій кламерів, що склало 63,5 % після 3 років використання ЗКЗП. На другому місці за кількістю звернень була причина тріщин або поломок базисів протезів після 3 річного терміну використання і відсоток склав 60,4 % обстежених.

На неприємний запах з рота (галітоз) скаржилися від 20 % до 3,9 % в залежності від терміну користування.

Черговість ортопедичного лікування показала, що значна різниця відмічається після 3 років і складає 15,6 % до 8,4 % між первинним і повторним лікуванням.

Встановлено, що 34 % пацієнтів використовують ЗКЗП до 6 місяців, до 2 років дані конструкції використовують також 34 % обстежених, після 3 років – 52%. Отримані дані засвідчують, що у абсолютної більшості пацієнтів базиси знімних конструкцій зубних протезів виготовлені із акрилових пластмас.

Лікарі-ортопеди у більшості випадків, а це 89,9 % до 97,7 % надають рекомендації щодо гігієнічного догляду за знімними протезами та ротовою порожниною.

Відмічено тенденцію до зростання ознак несприйняття знімних конструкцій зубних протезів: до 6 місяців – у 52,4 %, до 2 років – у 57,4 %, а після 3 років – у 74 %.

На жаль, зростає кількість пацієнтів, які зовсім відмовляються від використання ЗКЗП. Так, до 6 місяців цей відсоток найвищий і дорівнює 22,3 %, через 2 роки – 11,9 % та через 3 роки – 4,2 % обстежених.

Найгірший показник індексу гігієни ЗКЗП відмічено у пацієнтів до 6 місяців використання, який дорівнював 73,3 %, до 2 років – 28,3 % та через 3 роки використання знімних конструкцій зубних протезів – 4,9 %. Ці дані тісно пов'язані із гігієнічним станом ротової порожнини.

Виконують поради лікарів і дотримуються правил гігієнічного догляду за ротовою порожниною від 60,7 % до 96,2 % пацієнтів, але фактично отримані дані після обстежень дають зовсім не оптимістичні дані.

Отримані дані спонукали нас до пошуків інших ефективних способів ортопедичного лікування пацієнтів ЗКЗП, а саме об'єктивних способів вибору базисних матеріалів в залежності від мікробіологічного стану ротової порожнини і підґрунтям до такого рішення були результати, які ми отримали при оглядах пацієнтів.

Нами проведено серію мікробіологічних досліджень щодо вивчення адгезії мікроорганізмів здатності до планктонного росту біоплівкоутворення на матеріалах, які використовувалися до базисів ЗКЗП. В експерименті використали базисні матеріали нового покоління, а саме: Поліан, Брефлекс, Нейлон, Вінакрил, Віосгул, в якості порівняння використали пластмаси Протакрил та СІНМА і скло.

Найменшу адгезуючу здатність до вивчених базисних матеріалів проявляли штами *S.oralis* і *S.sanguis*. *S.oralis* найменше адгезувався до базисних безмономерних матеріалів (Поліан, Брефлекс та Віосгул) і становив 0,34.

У пластмас Протакрил та СІНМА відповідно 0,86 та 0,80. До порівняння у скла індекс адгезії дорівнює 0,69.

Адгезивна здатність грибів роду *Candida* до скла становила 0,69. Найменшою адгезивною здатністю характеризувався базисний матеріал Нейлон.

Отримані результати дозволяють стверджувати, що найменшими адгезивними властивостями володіють безмономерні пластмаси, такі як Поліан, Нейлон, Віосгул, а найбільшими - Протакрил та СІНМА.

Проведені експериментальні дослідження продемонстрували, що вивчені базисні матеріали проявляють здатність гальмувати планктонний ріст мікробних культур.

З метою узагальнення матеріалів експерименту характеристики протимікробних властивостей різних базисних матеріалів для кожного з них нами застосовано інтегральний індекс пригнічення роту, що є математичною сумою відповідних індексів пригнічення росту усіх використаних тест-культур.

На основі отриманих результатів зробили висновок, що найбільш вираженою здатністю пригнічувати планктонний ріст оральних мікроорганізмів володіє Вінакрил та пластмаси на основі ПММА Протакрил та СІНМА, індиферентними щодо впливу на оральну мікрофлору є матеріал Біокрил. Матеріали, Поліан та Нейлон посилюють планктонний ріст оральної мікрофлори.

Переважає більшість мікробних клітин перебувають у складі багатокомпонентних біоплівки на різних поверхнях, в тому числі на базисах протезів. Нами вивчено вплив різних базисних матеріалів на формування біоплівки культурами мікроорганізмів орального походження *in vitro*.

α -гемолітичні стрептококи *S. oralis* і *S. sanguinis* інтенсивно утворювали біоплівки на поверхні матеріалів Протакрил і Вінакрил. В той же час Нейлон і Біокрил істотно гальмували біоплівкоутворення, значне пригнічення було на матеріалах Поліан та Брефлекс.

Найбільш інтенсивне біоплівкоутворення культурою стрептокока групи А було на поверхні Віосгул, що на 47,7 % переважало інтенсивність утворення біоплівки у порівнянні зі склом.

Найменш схильним до формування біоплівки β -гемолітичними стрептококами виявився матеріал Брефлекс. Здатністю формувати біоплівки мають і гриби роду *Candida*, особливо *C. Albicans*. Найбільшу біомасу виявили у біоплівках на поверхні базисних матеріалів Біокрил, СІНМА та Брефлекс.

Дуже важливим показником, який характеризує біологічні властивості базисних матеріалів є інтегральний показник кількості життєздатних мікробних клітин у складі біоплівки.

Ранжування базисних матеріалів за наростанням інтегрального коефіцієнта збереження життєздатності мікроорганізмів відображає погіршення їх біохарактеристик індиферентності щодо мікрофлори протезного ложа, як-от Нейлон \approx СІНМА < Біокрил < Вінакрил \approx Поліан > Протакрил > Брефлекс.

Враховуючи варіабельність поведінки матеріалів відносно мікроорганізмів різних видів та штамів, неможливо запропонувати універсальний спосіб вибору базисних матеріалів. Вибір матеріалу повинен обґрунтовуватися в кожній клінічній ситуації в залежності від мікробіологічного стану ротової порожнини та переважання тих чи інших видів мікроорганізмів.

Проведені мікробіологічні дослідження та глибокий аналіз отриманих результатів дозволив нам розробити та впровадити в клініку ортопедичної стоматології диференційований спосіб вибору базисних матеріалів в залежності від мікробіологічного стану ротової порожнини.

Обстеження пацієнтів 2 групи показало переважання в ротовій порожнині певних груп мікроорганізмів і на основі отриманих даних було рекомендовано базисний матеріал для ЗКЗП.

Види мікроорганізмів	Кількість пацієнтів	Рекомендований базисний матеріал				
		Поліан	Брефлекс	Нейлон	Вінакрил	Біокрил
α-гемолітичні стрептококи	11	+	–	+	–	+
β-гемолітичні стрептококи	9	+	–	+	+	+
Candida albicans	19	–	–	+	–	–
Поєднана мікрофлора	6	–	+	+	+	+

Вивчені особливості клінічного стану органів ротової порожнини перед повторним ортопедичним лікуванням показало значні зміни всіх показників, які вивчалися.

Через 3 місяці після ортопедичного лікування ми спостерігали в більшості випадків у пацієнтів 2 групи та підгруп стабілізацію клінічних показників у порівнянні до контрольної групи, тоді як у пацієнтів I групи були достовірні відхилення від норми. Характерним показником служить динаміка змін концентрації С-реактивного білка, де показники пацієнтів I групи значно перевищували і контрольні дані, і показники пацієнтів 2 групи, що вказувало на наявність загальних процесів в ротовій порожнині. Відмічено загальну тенденцію до покращення ІГ ЗКЗП.

Спостереження за пацієнтами через 6 місяців після ортопедичного лікування підтвердило дані про те, що складні процеси адаптації до ЗКЗП в основному завершені і настала стабілізація всіх показників, але появились признаки їх змін. Зокрема, відмічено більшу варіабельність у показниках динаміки змін швидкості слиновиділення. Отримані дані дозволяють нам передбачити високу ефективність запропонованого способу вибору базисних матеріалів для ЗКЗП.

Найсуттєвіші зміни в показниках відмічено через 12 місяців після ортопедичного лікування, відмічаємо зсув рН в кислу сторону у пацієнтів I групи. Також у пацієнтів I групи збільшилися показники в'язкості слини у порівнянні з іншими групами. Концентрація С-реактивного білка також була підвищеною у пацієнтів I групи.

Відмічено загальну тенденцію до погіршення гігієнічного тану ЗКЗП, але найбільш суттєвіші зміни торкнулися пацієнтів I групи.

Запропонований спосіб диференційованого вибору базисних матеріалів для ЗКЗП в залежності від мікробіологічного стану ротової порожнини показав високу клінічну ефективність, відсутність ускладнень у пацієнтів II групи та відмови від використання ЗКЗП.

Були задані питання, на які дисертант надав вичерпні відповіді.

В дискусії взяли участь: завідувач кафедри пропедевтики хірургічної стоматології, д.мед.н., професор Новіков В.М., завідувачка кафедри післядипломної освіти лікарів-ортодонтів д.мед.н., професор Куроєдова В.Д., завідувач кафедри післядипломної освіти лікарів стоматологів-ортопедів, д.мед.н., професор Нідзельський М.Я., завідувачка кафедри дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань, д.мед.н., професор Каськова Л.Ф., завідувач кафедри дитячої хірургічної стоматології д.мед.н., професор Ткаченко П.І., завідувачка кафедри пропедевтики терапевтичної стоматології, д.мед.н., професор Ткаченко І.М..

1. Актуальність роботи.

У контексті стрімкого зростання кількості людей похилого віку у структурі стоматологічних пацієнтів як в Україні, так й у світі, фактор масовості надання стоматологічної допомоги виступає на перший план, а, отже, саме знімні конструкції зубних протезів, які якнайкраще відповідають критеріям соціальної доступності та ефективності, залишаються варіантом вибору для ортопедичних пацієнтів із частковою або повною адентією. Враховуючи той факт, що частка знімних конструкцій сягає 60% від загального обсягу виготовлених зубних протезів, питання вдосконалення цього виду протезування залишається вкрай актуальним.

Власні наукові результати та дані закордонних дослідників свідчать про необхідність проведення подальших досліджень, спрямованих на пошук оптимальних базисних матеріалів, з огляду на низку потенційних ускладнень з боку слизової оболонки ротової порожнини, та зважаючи на той факт, що частка таких ускладнень становить понад 80%. Хімічні та фізичні властивості базисних матеріалів, стан гігієни порожнини рота, її біоценоз – усе це ті фактори, що підтримують оптимальні умови користування протезом або – навпаки, провокують дисбаланс мікрофлори з подальшим розвитком патологічних процесів.

Тому тема дисертаційної роботи є актуальною для клініки ортопедичної стоматології, оскільки зосереджена на диференційованому виборі базисних матеріалів у залежності від мікробіоцинозу ротової порожнини, що є важливим для ефективності ортопедичного лікування пацієнтів такими видами протезів, а особливо для попередження можливих ускладнень.

2. Тема дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії затверджена на засіданні Вченої ради Івано-Франківського національного медичного університету (протокол № 19 від «20» грудня 2018 року).

3. Зв'язок теми із державними або галузевими науковими програмами та планами робіт установи. Дисертаційна робота є фрагментом комплексної науково-дослідної роботи кафедри стоматології післядипломної освіти Івано-

Франківського національного медичного університету: «Клінічна ефективність комплексного лікування захворювань твердих тканин зубів і пародонту у населення екологічно несприятливих регіонів» (№ держреєстрації 0118U004144). Здобувач є одним із співвиконавців даної роботи.

4. Особистий внесок здобувача у дисертації.

Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, виконаним при науковому керівництві д.мед.н., професора І.В. Палійчука. Автор самостійно здійснив патентно-інформаційний пошук, провів аналіз літератури з обраної теми, сформулював мету, завдання дослідження, виконав клініко-лабораторні обстеження пацієнтів, провів ортопедичне лікування пацієнтів знімними конструкціями зубних протезів, розробив та проводив об'єктивізований метод вибору базисних матеріалів для таких конструкцій. Безпосередньо автором проведено аналіз та узагальнення результатів дослідження, написано всі розділи дисертації, сформульовано науково обґрунтовані висновки та практичні рекомендації, підготовлено до друку наукові статті. У наукових роботах разом із співавторами участь дисертанта є визначальною, матеріали дослідження та висновки належать здобувачу.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій.

Дисертація Рожка С.М. виконана на високому методичному та науковому рівні. Автор використав інформативні методи досліджень: клінічні, клініко-лабораторні, мікробіологічні та статистичні. Мета і завдання, які поставлені для її досягнення, сформульовані чітко і цілком реалізовані у викладених результатах власних досліджень і висновках.

Дисертант послідовно і логічно виклав встановлені факти, підтвердив їх ілюстративними матеріалами, рисунками, цифровим матеріалом (таблиці із статистично опрацьованими цифровими даними), що сукупно є доказово-документальним підтвердженням проведених досліджень, полегшують сприйняття матеріалу, підкреслюють високу ступінь обґрунтованості дисертаційних положень, формують уяву щодо впливу базисних пластмас на

мікробіологічний стан ротової порожнини.

Достовірність отриманих результатів базується на дослідженні достатньої кількості матеріалу: 115 пацієнтів з втратою зубів для ортопедичного лікування знімними конструкціями зубних протезів. Робота виконана за інформованої згоди пацієнтів на проведення такого лікування й подальшої участі у дослідженнях та у відповідності до Гельсінської декларації всесвітньої медичної асоціації щодо етичних принципів медичних досліджень за участю людини у якості об'єкта та з дотриманням біоетичних норм, про що свідчить витяг з протоколу засідання комісії з етичних питань та біоетики Івано-Франківського національного медичного університету протокол № 105/18 від 11.12.2018 та № 123/21 від 21.09.2021 року. Об'єм наукової роботи з її обґрунтуванням та кількістю ілюстративного матеріалу є достатніми для узагальнень і висновків, що містяться в рукописі дисертації.

Висновки і практичні рекомендації логічно базуються на основних положеннях роботи, відповідають поставленим завданням дисертаційного дослідження, дозволяють стверджувати про достатній рівень обґрунтованості сформульованих автором наукових положень, що доповідались на численних науково-практичних форумах різного рівня.

На основі вище вказаного є всі підстави стверджувати, що автором досягнуто мети роботи – доведено залежність мікробіологічного стану ротової порожнини від використаних базисних матеріалів в знімних конструкціях зубних протезів та подовження ефективного терміну їх використання.

6. Характеристика первинної документації. Первинний матеріал представленої дисертації складається з: матеріалів по плануванню дисертації, медичних карток стоматологічних пацієнтів – 115 штук; інформації для учасника дослідження і форма згоди – 115 штук; 300 карток проведених стоматологічних обстежень, які проводились; протоколів мікробіологічних досліджень стану ротової порожнини на 2 сторінках; протоколів мікробіологічних досліджень базисних матеріалів на мікрофлору ротової порожнини на 10 сторінках; протоколів клініко-лабораторних досліджень користування знімними конструкціями зубних протезів у різні терміни, оформлені згідно вимог, мають

всі цифрові дані, дані статистичної обробки, необхідні підписи на 18 аркушах.

Цифровий матеріал у перевірених комісією документах базується на фактичному матеріалі проведених аспірантом досліджень. Достовірність результатів підтверджується матеріалами статистичної обробки.

Подані документи у повному обсязі, оформлені належним чином (пронумеровані, прошнуровані, скріплені печаткою). Порушень у веденні і оформленні первинних документів не знайдено.

7. Заключення комісії з питань етики. Комісія з етичних питань та біоетики Івано-Франківського національного медичного університету (протокол № 105/18 від 11.12.2018 року) та (протокол № 123/21 від 21.09.2021 року) вважає, що дисертація Рожка Святослава Миколайовича на тему «Ортопедичне лікування пацієнтів знімними конструкціями зубних протезів в залежності від мікробіологічного статусу ротової порожнини» відповідає всім етичним вимогам, принципам Гельсінської декларації, прийнятої Генеральною асамблеєю Всесвітньої медичної асоціації (1997-2000р.), Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицину (1997р.), відповідним положенням ВООЗ, Міжнародної ради медичних наукових товариств, Міжнародного кодексу медичної етики (1983р.), що повністю виключає обмеження інтересів хворого і нанесення шкоди його здоров'ю; проведені експериментальні дослідження відповідають етичним вимогам Правилам гуманного ставлення до тварин згідно вимог Токійської декларації Всесвітньої медичної асоціації та правилам етичних принципів експериментів над тваринами, які схвалені Першим національним конгресом з біоетики (2001).

8. Наукове значення роботи. Доповнено дані про характер ускладнень при застосуванні знімних конструкцій зубних протезів у різні терміни та причин повної відмови від їх використання.

Вперше проведено мікробіологічні дослідження на предмет вивчення ранньої адгезії окремих представників оральної мікрофлори до базисних матеріалів знімних конструкцій зубних протезів. Вивчено вплив базисних пластмас для знімних протезів на планктонний ріст окремих представників

оральної мікрофлори та формування біоплівки представниками оральної мікрофлори на базисних матеріалах.

Доказано, що адгезія мікроорганізмів є високою у штамів *Streptococcus gordonii* (14,04%) і *Staphylococcus aureus* (11,80%) та *Candida albicans* (20,71%). Найменшу адгезуючу здатність до вивчених базисних матеріалів проявляли штами *S.oralis* і *S.sanguis*. *S.oralis* найменше адгезувався до базисних безмомерних матеріалів (Поліан, Брефлекс та Віоскріл) і становив 0,34. Найбільшу здатність продемонструвала самотвердіюча пластмаса Протакрил з індексом адгезії 0,86. Адгезивна здатність грибів роду *Candida albicans* у порівнянні до скла становила $0,69 \pm 0,22$. Найменшою адгезивною здатністю характеризувався базисний матеріал Нейлон.

Вперше вивчено, що зразки базисних матеріалів проявляють здатність гальмувати планктонний ріст мікробних культур. Достовірне зниження планктонного росту в порівнянні зі склом нами зареєстровано лише у культур *Staphylococcus epidermidis* на 31,5%, *Streptococcus oralis* на 23,7%. Так, планктонний ріст *S. oralis* пригнічували усі базисні матеріали, в найбільшій мірі СИНМА на 35,5%, Брефлекс на 27,5%, і Протакрил на 25,7%, в найменшій – Нейлон на 5,4%, і Вінакріл на 9,5%.

Вперше за допомогою мікробіологічних досліджень доказано, що оральні α -гемолітичні та β -гемолітичні стрептококи мають здатність до інтенсивного біоплівкового росту на поверхнях базисних матеріалів Протакрил та Вінакріл. Оральні *Candida albicans* утворюють масивні біоплівки на поверхнях базисних матеріалів Біокрил, Вінакріл, а найбільш інертними до біоплівкоутворення представниками оральної мікрофлори були зразки базисних матеріалів Брефлекс, Нейлон та пластмаса порівняння СИНМА.

За результатами ортопедичного лікування пацієнтів з диференційованим вибором базисних матеріалів доповнено клінічні дані щодо ефективності запропонованого способу ортопедичного лікування пацієнтів знімними конструкціями зубних протезів.

9. Теоретичне значення роботи. Отримані результати вивчення здатності базисних матеріалів до адгезії мікроорганізмів, планктонного росту та

процесів біоплівкоутворення можуть слугувати в якості наукового та методологічного підґрунтя для подальшого вивчення та впровадження нових способів вибору базисних матеріалів для знімних конструкцій зубних протезів у пацієнтів, яким ортопедичне лікування буде проводитися вперше, що забезпечить високу ефективність проведеного лікування та значно зменшить кількість ускладнень.

Окремі аспекти дисертаційної роботи мають теоретичне значення для підготовки здобувачів вищої освіти і були впроваджені в навчальний процес кафедр стоматологічного профілю Полтавського державного медичного університету, м. Полтава: післядипломної освіти лікарів стоматологів-ортопедів, ортопедичної стоматології з імплантологією, пропедевтики ортопедичної стоматології. А також використовуються в навчальному процесі кафедри стоматології навчально-наукового інституту післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету.

10. Відповідність вимогам до оформлення дисертації. Дисертаційна робота Рожка Святослава Миколайовича на тему «Ортопедичне лікування пацієнтів знімними конструкціями зубних протезів в залежності від мікробіологічного статусу ротової порожнини» повністю відповідає вимогам до оформлення такого рівня кваліфікаційних наукових праць, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 із змінами, внесеними Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019; побудована за традиційною схемою і містить основні структурні елементи (титульний аркуш, анотацію, зміст, основну частину, список використаних джерел, додатки). Обсяг основного тексту дисертації відповідає пункту 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. №567.

Рукопис дисертації викладений на 169 сторінках комп'ютерного тексту, з яких 112 основного змісту роботи; складається з анотації українською і англійською мовами, переліку наукових праць здобувача, опублікованих за темою дисертації; вступу, 5 розділів, які включають огляд літератури, матеріали і методи дослідження, 3 розділи результатів власних досліджень;

аналізу та узагальнення результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку літературних джерел, додатків. Список літератури складається з 204 літературних джерел, з яких 165 кирилицею, 39 латиницею. Роботу ілюстровано 5 таблицями, 50 рисунками.

11. Практичне значення роботи. Результати стоматологічного обстеження пацієнтів, які користуються знімними конструкціями зубних протезів, можуть використовуватися при плануванні надання ортопедичної допомоги населенню.

Проведені мікробіологічні експериментальні дослідження дозволили розробити та впровадити в клініку ортопедичної стоматології об'єктивізований метод вибору базисних матеріалів, що дасть можливість практичним стоматологам-ортопедам індивідуального підходу при виборі конструкції протезу.

В залежності від мікробіологічного стану ротової порожнини, а саме при наявній в переважній більшості α -гемолітичних стрептококів рекомендовано використовувати такі базисні матеріали: Поліан, Нейлон, Біокрил. При наявності β -гемолітичних стрептококів рекомендовано використовувати Поліан, Нейлон, Вінакрил та Біокрил. За переважаючої більшості в ротовій порожнині *Candida albicans* рекомендовано використовувати Нейлон в якості базисного матеріалу. При поєднаній мікрофлорі в ротовій порожнині рекомендовано використовувати Нейлон, Вінакрил та Біокрил.

Запропонований диференційований спосіб вибору базисних матеріалів для практичного застосування підтверджено клінічними результатами.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено в лікувальну практику в ортопедичному відділенні центру стоматології університетської клініки ІФНМУ (затв. 15.03.2021р.), клініку кафедри ортопедичної стоматології ІФНМУ (затв. 31.03.2021р.), клініку кафедри стоматології ПО ІФНМУ (затв. 10.03.2021р.), клініку кафедри ортопедичної стоматології Харківського національного медичного університету (затв. 14.04.2021р.), в ортопедичному відділенні обласної стоматологічної поліклініки м. Івано-Франківська (затв. 4.03.2021р.), в ортопедичному відділенні КП «Полтавський обласний центр

стоматології – стоматологічна клінічна поліклініка» Полтавської обласної ради (затв. 10.03.2021р.).

Основні положення дисертації впроваджено в навчально-педагогічний процес кафедри стоматології інституту післядипломної освіти ІФНМУ (затв. 10.03.2021р.), кафедри ортопедичної стоматології Івано-Франківського національного медичного університету (затв. 26.02.2021р.), кафедри ортопедичної стоматології Харківського національного медичного університету (затв. 26.02.2021р.), кафедри післядипломної освіти лікарів стоматологів-ортопедів УМСА (затв. 26.03.2021р.), кафедри ортопедичної стоматології з імплантологією УМСА (затв. 10.03.2021р.).

12. Повнота опублікування результатів дисертації. Результати наукових досліджень за темою дисертаційної роботи Рожка Святослава Миколайовича на тему «Ортопедичне лікування пацієнтів знімними конструкціями зубних протезів в залежності від мікробіологічного статусу ротової порожнини» опубліковані у відповідності до вимог Наказу Міністерства освіти і науки України «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» від 23.09.2019 №1220. Основні положення дисертації опубліковано у 6 наукових працях, із яких 4 статті, у тому числі 2 статті у фахових журналах, затверджених МОН України; 1 стаття в українському виданні, яке індексується міжнародною наукометричною базою Web of Science; 1 стаття у науковому виданні країни Європейського союзу (Польща); отримано патент України на корисну модель, 1 теза у матеріалах науково-практичних конференцій. Опубліковані праці повністю охоплюють всі розділи дисертації.

13. Апробація результатів дисертації. Результати та основні положення дисертації апробовані на міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема, на науково-практичній конференції з міжнародною участю «Інноваційні технології в сучасній стоматології, X стоматологічний форум «Медвін: Стоматологія 2021» 24-26 березня 2021 р. м. Івано-Франківськ, науково-практичній конференції студентів та молодих вчених з міжнародною участю «Інновації в медицині та фармації» 25-27 березня 2021 р. м. Івано-

Франківськ, науково-практичній конференції студентів та молодих вчених «Інновації в медицині» 28-30 березня 2019 р. м. Івано-Франківськ.

14. Особистий внесок здобувача до наукових праць.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Рожко СМ, Палійчук ІВ. Вивчення ускладнень у пацієнтів при використанні знімних конструкцій зубних протезів у різні терміни. Архів клінічної медицини. 2019;2(25):12-17 *(Здобувач провів клінічні дослідження і статистичну обробку, аналізував одержані дані, написав статтю; співавтор проф. І. В. Палійчук надавав консультативну допомогу).*

2. Rozhko SM, Kutsyk RV. Study of Early Adhesion of Some Oral Microflora representatives to basic Materials of Removable Dentures. Галицький лікарський вісник, 2019;26(3):2024 *(Здобувач провів клінічні та мікробіологічні дослідження, здійснив статистичну обробку, аналізував одержані дані, написав статтю; співавтор проф. Р. В. Куцик надавав консультативну допомогу).*

3. Rozhko S, Kutsyk R. The influence of base resin of removable dentures on the planktonic growth of individual representatives of oral microflora. Post N Med. 2020; XXXII(4)6131-135. *(Здобувач провів мікробіологічні дослідження, здійснив статистичну обробку, аналізував одержані дані, написав статтю; співавтор проф. Р. В. Куцик надавав консультативну допомогу).*

4. Рожко СМ, Куцик РВ, Палійчук ІВ. Формування біоплівки представниками оральної мікрофлори на поверхнях базисних матеріалів. Запорізький медичний журнал. 2021;23(4(127)):547-554. *(Здобувач провів мікробіологічні дослідження, здійснив статистичну обробку, аналізував одержані дані, написав статтю; співавтори проф. Р. В. Куцик та проф. І. В. Палійчук надавали консультативну допомогу та редагували статтю).*

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Рожко СМ. Диференційований спосіб вибору базисних матеріалів для знімних конструкцій зубних протезів. Матеріали Науково-практичної конференції з міжнародною участю. Інноваційні технології в сучасній

стоматології, X стоматологічний форум «Медвін: Стоматологія 2021»; 2021 берез 24-26; Івано-Франківськ; 2021. с.139-140. *(Здобувачем проведено збір матеріалу, його аналіз, оформлення тез до друку.)*

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Рожко СМ, Куцик РВ, Дмитришин ТМ, Пантус АВ, винахідники; патентовласники. Спосіб вибору базисного матеріалу для знімних конструкцій зубних протезів. Патент України №144863, у 202003636. 2020 Жовт 26. *(Здобувачем проведено збір матеріалу, його аналіз, розроблено і написано патент; співавтори проф. Р. В. Куцик, проф. Т. М. Дмитришин та доц. А. В. Пантус надавали консультативну допомогу)*

15. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту. Дисертаційна робота Рожка Святослава Миколайовича на тему «Ортопедичне лікування пацієнтів знімними конструкціями зубних протезів в залежності від мікробіологічного статусу ротової порожнини» відповідає спеціальності 221 – Стоматологія.

16. Характеристика здобувача, його творчий шлях у науці, ступінь його наукової зрілості тощо.

Рожко Святослав Миколайович, 1993 року народження, освіта вища, у 2016 році закінчив стоматологічний факультет Івано-Франківського національного медичного університету та здобув кваліфікацію лікаря-стоматолога. У 2016-2017 роках проходив інтернатуру за спеціальністю «Стоматологія» на базі кафедри стоматології ННПО ІФНМУ та Центрі стоматології університетської клініки, де проявив себе, як завзятий фахівець і науковець. З 01.09.2018 року зарахований на очну (денну) аспірантуру при кафедрі стоматології післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету.

За період навчання в очній аспірантурі набув теоретичні знання, уміння, навички та відповідні компетентності, передбачені освітньо-науковою програмою підготовки докторів філософії Івано-Франківського національного медичного університету зі спеціальності 221 – Стоматологія, оволодів

необхідними для здобувача освіти на рівні доктора філософії компетентностями, методиками мікробіологічних досліджень, методиками клінічних обстежень, методологією узагальнення та аналізу одержаних результатів, підготовки оглядових та оригінальних публікацій оформлення дисертаційної роботи. Постійно поглиблює свої знання із сучасних методів ортопедичного лікування пацієнтів знімними конструкціями зубних протезів. У своїй роботі дотримується принципів біомедичної етики та академічної доброчесності. Користується авторитетом у співробітників кафедри, університету та лікарів-інтернів.

17. Результати перевірки на наявність неправомірних запозичень.

Івано-Франківський національний медичний університет має комісію з виявлення та запобігання академічного плагіату в університеті. Академічні тексти перевіряються на основі п.8. «Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату в Івано-Франківському національному медичному університеті», що базується на чинному законодавстві України. Комісія з виявлення та запобігання академічного плагіату в університеті, перевіривши дисертаційну роботу Рожка Святослава Миколайовича на тему «Ортопедичне лікування пацієнтів знімними конструкціями зубних протезів в залежності від мікробіологічного статусу ротової порожнини», що подається на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 221 – Стоматологія, встановила, що унікальність даної роботи станом на 4.10.2021 року становить 95 %.

ПОСТАНОВИЛИ:

На основі представленої дисертації, прилюдного її обговорення, відповідей на запитання та відгуків офіційних рецензентів, учасники фахового семінару при Полтавському державному медичному університеті вважають, що дисертаційна робота Рожка Святослава Миколайовича на тему «Ортопедичне лікування пацієнтів знімними конструкціями зубних протезів в залежності від мікробіологічного статусу ротової порожнини» на здобуття

ступеня доктора філософії за спеціальністю 221 – Стоматологія, виконана при науковому керівництві професора Палійчука Івана Васильовича, є завершеною, кваліфікованою і самостійною, виконаною на сучасному науково-методичному рівні, науково-дослідницькою працею. Отримані обґрунтовані результати, сукупність яких розв'язує наукове завдання – встановлення залежностей мікробіологічного стану ротової порожнини від диференційованого вибору базисних матеріалів для знімних конструкцій зубних протезів та клінічної ефективності проведеного ортопедичного лікування.

За актуальністю теми, обсягом досліджень, викладеним у роботі матеріалом, обґрунтованістю та об'єктивністю висновків, науковою новизною і значенням практичних рекомендацій дисертаційна робота відповідає вимогам «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.19 р. № 167 зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №979 від 21.10.2020 року та може бути поданою до разової спеціалізованої вченої ради за спеціальністю 221 – Стоматологія.

Висновок прийнято одногосно.

Голова засідання
завідувач кафедри пропедевтики
терапевтичної стоматології,
д.мед.н., професор

Ірина ТКАЧЕНКО

Секретар засідання
доцент кафедри патофізіології
к.мед.н., доцент

Софія ДЕНИСЕНКО

Рецензенти:
завідувач кафедри пропедевтики
ортопедичної стоматології,
д.мед.н., професор

Дмитро КОРОЛЬ

доцент кафедри післядипломної
освіти лікарів-стоматологів ортопедів,
к.мед.н., доцент

Ганна ДАВИДЕНКО